

Asia: VN/31464/2023

Lausuntopyyntö ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen toiminnasta perittävistä maksuista annettujen valtioneuvoston asetusten muuttamisesta

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksu

Lausuntonne yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksun korottamisesta 45 euroon opintopisteeltä (nykyisin 15 euroa/opintopiste). Jatkossakin korkeakoulu voi päättää myös tätä matalammasta hinnoittelusta tai täysin maksuttomasta tarjonnasta.

Suomessa vallitsee laaja yhteisymmärrys kansallisen osaamistason noston tarpeesta. Avoimen korkeakoulutuksen opintopistekohtaisten enimmäishintojen nosto hallituksen esityksen mukaisesti (15 eurosta 45 euroon) ei edistä tätä tavoitetta, vaan todennäköisesti rajaa avoimien opintojen ulkopuolelle juuri niitä kohderyhmiä (ei perusopetuksen jälkeistä koulutusta, vain toisen asteen koulutus), jotka eniten hyötyisivät osaamisen kehittämisestä myös avoimen korkeakoulutuksen kautta.

Opetushallinnon tilastopalvelun mukaan vuonna 2021 avoimen korkeakouluopetuksen uusista opiskelijoista noin 15 prosenttia oli pienituloisia, kuten hallituksen esityksen vaikutusarvioinnissa mainitaan. Hallituksen esityksessä lukee myös melko yksiselitteisesti: ”Voidaan arvioida, että pienituloisten mahdollisuudet osallistua osallistujalle nykyistä kalliimpaan avoimeen korkeakouluopetukseen heikkenevät”.

Hallituksen esityksen mukaan enimmäismaksujen nostamisen arvioidaan siis vähentävän avoimen korkeakoulutuksen kysyntää erityisesti pienituloisten parissa. Toisaalta sen arvioidaan voivan

parantaa tarjontaa ja palvella uusia, maksukykyisiä kohderyhmiä, koska ammattikorkeakoulut ja yliopistot ovat valmiita tarjoamaan monipuolisemmin erilaisia kursseja korkeammilla hinnoilla.

Tämä voi kenties tarkoittaa laadukkaampaa koulutusta, mutta vain erityisen maksukykyisille kohderyhmille. Tällaisen koulutuksellisen polarisaation ja osaamispääoman kasautumisen edistäminen ei ole toivottavaa, vaan suunnan on oltava päinvastainen.

Työmarkkinoiden ja työllisyyden näkökulmista lisäkoulutusta eivät ensisijaisesti tarvitse jo valmiiksi hyvin koulutetut, sosioekonomisesti hyväosaiset kohderyhmät, vaan vähemmän koulutetut, usein palkkahaitarin ja tulotason alapäässä olevat (ks. esim. ETLA:n tutkimus vuodelta 2021).

Hallituksen päätös kokonaan lakkauttaa työllisten osaamisen kehittämistä tukeva aikuiskoulutustuki heikentää tilannetta entisestään. Palkansaajaliike on SAK:n johdolla edelleen valmis kehittämään aikuiskoulutustukea täydellisen lakkauttamisen sijaan.

Lisääajan hakemista ja uudelleenkirjautumista koskevat maksut yliopistoissa

Lausuntonne yliopistojen maksuasetukseen ehdotetuista em. muutoksista.

-

Avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen liittyvät kehittämistarpeet

Muu palautteenne ehdotuksista? Mitä muita kehittämistarpeita näette liittyvän avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen?

Jos avoimen korkeakoulutuksen saatavuutta enimmäismaksuja korottamalla heikennetään pienituloisten ja vähemmän koulutettujen parissa, on samalla kehitettävä muita keinoja näiden työmarkkinoiden ja kansantalouden kannalta kaikkein tärkeimpien kohderyhmien tukemiseksi.

Tällaisia keinoja voisivat olla esimerkiksi avoimen korkeakoulutuksen maksullisuuden porrastaminen tulotason mukaan, avoimen väylän aktiivisempi käyttö työvoimakoulutuksena tai ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen räätälöity yhteistyö avoimen amk-koulutuksen hyödyntämiseksi ammatillisten osaajien parissa.

Vaikutusarviontia tarkentavat kysymykset korkeakouluille

1. Kuvatkaa korkeakoulunne nykyinen avoimen korkeakouluopetuksen hinnoittelukäytäntö.

-

2. Miten arvoitte asetusmuutoksen vaikuttavan hinnoittelukäytäntöönne?

-

3. Miten arvioitte asetusmuutoksen mahdollistaman uuden enimmäismaksun vaikuttavan avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaanne eri koulutusaloilla? Mille uusille aloille arvioitte enimmäismaksun nostamisesta johtuen käynnistävänne avointa korkeakouluopetustarjontaa?

-

4. Mitä vaikutuksia arvioitte enimmäismaksun nostamisella olevan avoimen väylän opintoihinne / polkuopintoihinne (esim. suoritusmäärät, kriteerit, hinnoittelu)?

-

Lehtimäki Nora
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry